

دولت جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت زراعت، آبیاری و مالداري

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت
د کرهني، اوبولگولو او مالداري وزارت

Islamic Republic of Afghanistan
Ministry of Agriculture, Irrigation and Livestock

رياست عمومي خدمات مالداري و صحت حيواني

پاليسي ملي

انكشاف مالداري و صحت حيواني

A

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
۱- اصطلاحات	۱
۲- مقدمه	۲
۲. ۱- پس منظر	۳
۲. ۲- منظور وضع	۴
۳- چالش های عمده سکتور مالداري	۵
۴- دیدگاه، هدف و مقاصد	۸
۵- شرح پالیسی	۹
۵. ۱- رشد و انکشاف صنعت گاو پروری	۹
۵. ۱. ۱- اصلاح نسل گاوها:	۱۰
۵. ۱. ۱. ۱- تهیه و تدارک نسل گاوهای اصلاح شده:	۱۰
۵. ۱. ۱. ۲- عرضه خدمات اصلاح نسل و ترویج روش های مؤثر گاوپروری:	۱۱
۵. ۱. ۲- تأمین رفاه گاوها:	۱۱
۵. ۱. ۲. ۱- تأمین دسترسی به تغذیه مناسب:	۱۱
۵. ۱. ۲. ۲- تأمین صحت گاو ها:	۱۲
۵. ۲- رشد و انکشاف صنعت بز و گوسفند پروری	۱۳
۵. ۲. ۱- پرورش بز و گوسفند:	۱۴
۵. ۳- رشد و انکشاف پایدار صنعت مرغداری	۱۵
۵. ۳. ۱- تهیه و تولید چوجه مرغ گوشتی و تخمی باحاصلدهی بیشتر:	۱۵
۵. ۳. ۱. ۱- انتخاب و توريد نژاد های اصلاح شده:	۱۵
۵. ۳. ۱. ۲- ترویج و توزیع نسل های اصلاح و تأیید شده:	۱۶
۵. ۳. ۲- تأمین خوراکه باکیفیت:	۱۶
۵. ۳. ۲. ۱- تشویق تولیدات داخلی:	۱۶
۵. ۳. ۲. ۲- محدود ساختن توريد خوراکه و جیره مرغ:	۱۷
۵. ۳. ۳- تقویت مدیریت پرورش طیور:	۱۷
۵. ۳. ۳. ۱- ترویج روش جدید پرورش طیور:	۱۷
۵. ۳. ۳. ۲- تقویت سیستم پرورش عنعنوی (خانگی) طیور:	۱۷
۵. ۳. ۴- وقایه و کنترل امراض مرغها:	۱۸
۵. ۴- رشد و انکشاف صنعت ماهی پروری	۱۸

۵. ۴-۱- تهیه و تدارک انواع ماهیان با حاصلدهی بهتر: ۱۸
۵. ۴-۱-۱- تولید نسلهای خارجی ماهیان نوع گوشتی و زینتی: ۱۹
۵. ۴-۱-۲- تکثیر نسلهای بهتر ماهیان محلی: ۱۹
۵. ۴-۲- آموزش و ترویج سیستم تجارتی پرورش ماهی: ۲۰
۵. ۴-۲-۱- تدویر برنامه های آموزش ماهی پروری: ۲۰
۵. ۴-۲-۲- ترویج سیستم تجارتی پرورش ماهی: ۲۰
۵. ۴-۳- تأمین خوراکه و کنترل امراض ماهیان: ۲۱
۵. ۴-۳-۱- تسهیل دسترسی به خوراکه ماهی: ۲۱
۵. ۴-۳-۲- وقایه و کنترل امراض ماهی: ۲۱
۵. ۵- رشد و انکشاف صنعت زنبورداری ۲۲
۵. ۵-۱- اصلاح نسل، تغذیه، ترویج و کنترل امراض: ۲۲
۵. ۶- رشد و انکشاف صنعت پیله وری ۲۳
۵. ۶-۱- ترویج پیله وری و تأمین زمینه رشد و انکشاف آن: ۲۴
۵. ۷- تقویة خدمات صحت حیوانی ۲۴
۵. ۸- دسترسی مالداران به خدمات قرضه، بازاریابی محصولات مالداری و ارتقای ظرفیت کارمندان ۲۶
۵. ۷-۱- دسترسی به خدمات قرضه: ۲۷
۵. ۷-۲- بازاریابی محصولات مالداری: ۲۷
۵. ۷-۳- ارتقای ظرفیت کارمندان: ۲۸
- ۶- تدابیر حقوقی و نهادی ۲۸
۶. ۱- چارچوب تطبیقی: ۲۸
۶. ۲- تدابیر نهادی: ۲۸
۶. ۳- نقش جوانب ذیدخل: ۲۹
- ۷- نظارت و ارزیابی ۲۹
- ۸- تعديلات ۳۰
- ۹- انفاذ ۳۰

اصطلاحات آتی در این سند مفاهیم ذیل را افاده مینمایند:

۱. **سیستم تکثیفی یا بسته (Intensive):** در این سیستم حیوانات به شکل بسته، دور از چراگاه نگهداری شده و علاوه بر خوراک حیوانی برایشان متمم های غذایی نیز تغذیه میگردد.
۲. **سیستم نیمه تکثیفی (Semi-intensive):** در این سیستم حیوانات به شکل نیمه بسته نگهداری شده و در ضمن خوراک حیوانی برای شان متمم های غذای هم تغذیه میگردد و قسماً از چراگاه نیز استفاده مینمایند.
۳. **سیستم باز یا غیر تکثیفی (Extensive):** در این سیستم حیوانات به شکل باز در چراگاه نگهداری و تغذیه میگردند و در صورت ضرورت متمم غذای نیز برای شان داده میشود.
۴. **نژاد های اصلاح شده خارجی (Improved Exotic Breeds):** نژاد های حیوانات اصلاح شده اند که منشاء آنها خارج از افغانستان بوده و غرض اصلاح نسل بومی مورد استفاده قرار میگیرند.
۵. **نژاد های بومی:** نسل های بومی محلی و بدون ژن های خارجی اند.
۶. **حیوانات یا نسل های دورگه:** مواشی با ترکیب ژن های خارجی و بومی است.
۷. **حیوانات یا نسل های نوع شیری:** حیوانات و نسل های که عمدتاً برای تولید شیر انتخاب و نگهداری میشوند.
۸. **حیوانات نوع گوشتی:** حیوانات که عمدتاً برای تولید گوشت انتخاب شده و نگهداری میشوند.
۹. **حیوانات نوع باربری و بارکش:** حیوانات که برای اهداف بارکشی و قلبه زمین های زراعتی انتخاب و پرورش داده میشوند.
۱۰. **حیوانات دو مقصده:** حیوانات اند که برای دو مقصد یعنی تولید گوشت و شیر نگهداری میشوند.
۱۱. **حیوانات چند مقصده:** حیوانات اند که برای مقاصد مختلف پرورش و نگهداری میشوند.
۱۲. **کوچی:** گله داران خیمه نشین اند که سیستم تولیدات مالدارانی شان اغلباً به شکل چراگاه های دورانی فصلی تابستانی و زمستانی با نگهداری گله های بزرگ بز، گوسفند و سایر مواشی میباشد.
۱۳. **زونوزس:** به امراض اطلاق میگردد که بین انسان و حیوان مشترک بوده و قابل انتقال از یکی به دیگر میباشد.

A

افزایش روز افزون نفوس در جهان، دسترسی به میزان کافی مواد غذایی و منابع را از بسیاری جهات مشکل تر ساخته است. کشورهای در حال رشد مانند افغانستان به افزایش بی رویه نفوس مواجه بوده که اغلباً افزایش تقاضا را به مواد غذایی، کالا و خدمات در پی داشته و در صورت عدم توانایی دولت در پاسخگویی به این نیازها، امکان بروز بحران شدید اجتماعی متصور می‌باشد. بنابراین تأمین و بلند بردن تولید مواد غذایی با در نظر داشت بیشتر شدن تعداد نفوس، یک ضرورت حیاتی محسوب میگردد و به همین ترتیب خود کفایی و عدم وابستگی کشور به توريد مواد غذایی و در نهایت انکشاف صادرات زراعتی، مواردی که به توجه بیشتر و سیاستگزاری خاص دولت نیاز دارد. مالداري در پهلوی زراعت، یکی از بخشهای عمده تأمین کننده مواد غذایی بوده و در عین حال باعث ایجاد زمینه های کاری در سراسر کشور به ویژه دهات و مناطق دور افتاده میگردد. چهارچوب ملی انکشاف زراعت (۱۳۸۸ هـ.ش) و استراتیژی انکشاف ملی افغانستان (۱۳۸۷ هـ.ش) هر یک به نوبه خود بر رشد و انکشاف سکتور مالداري به منظور بهبود و تأمین مسئولیت غذایی از طریق افزایش حاصلدهی تولیدات مالداري تأکید نموده اند.

مالداري یکی از منابع مهم معیشت اکثر مردم روستایی افغانستان را تشکیل میدهد که در رشد اقتصاد ملی کشور سهم بارز را ایفا مینماید. این سکتور ظرفیت ایجاد زمینه حصول درآمدهای متنوع را داشته و قابلیت آنرا دارد تا زمینه اشتغال را برای تعداد بیشماری از مردان و زنان این سرزمین میسر سازد، که این امر به خودی خود میتواند گام ارزنده در راستای عرضه محصولات صحتی حیوانی، مبارزه با فقر و کاهش بیکاری در کشور باشد. با در نظر داشت این حقایق وزارت زراعت، آبیاری و مالداري ابتکار تدوین پالیسی ملی انکشاف مالداري و صحت حیوانی را روی دست گرفته تا زمینه رشد بهتر و بهره برداری بیشتر از این سکتور را فراهم سازد. در عین حال یکی از اهداف مهم این پالیسی حمایت از زنان مالدار و گنجاندن این موضوع در برنامه ها و فعالیت های سکتور مالداري میباشد، زیرا زنان مانند مردان سهم بسزای را در انکشاف سکتور مالداري داشته و در بعضی موارد مانند مرغداری خانگی، گاو داری و پرورش کرم پيله، زنان بیشتر از مردان فعالیت دارند.

افغانستان دارای انواع مختلف نسلهای محلی و بومی حیوانات اهلی است. از طریق بهبود تغذیه، مدیریت درست، اصلاح نسل و کنترل امراض حیوانی میتوان از یکطرف تولید و حاصلدهی نسلهای بومی و محلی را افزایش داد و از طرف دیگر محیط زیست را برای نسلهای آینده حفظ نمود که راه اندازی برنامه های استراتیژیک نسلگیری توافقی و داشتن حیوانات صحتمند با در نظر داشت حفظ و نگهداری منابع محلی، لازمه نیل به این مأمول میباشد. با آنکه سکتور مالداري افغانستان بنابر دلایل مختلف مجموعه نا امنی و حوادث ناگوار طبیعی اضرار چشم گیر را متقبل شده است، در حال حاضر این سکتور رشد روز افزون خویش را تجربه مینماید که برای سرعت بخشیدن به این روند،

پالیسی حاضر ما را یاری رسانیده و این طرح زمینه را برای تدوین استراتیژی‌ها، برنامه‌ها و فعالیت‌های جدید در عرصهٔ مالداري و صحت حیواني هموار خواهد ساخت. نیل به اهداف و مقاصد این سند ارزنده افغانستان را از دید محصولات حیواني خود کفا ساخته و از طریق جایگزینی محصولات داخلی مصئون و با کیفیت بر واردات، منتج به تقویت اقتصاد ملی و حفظ صحت عامهٔ انسانی و حیواني خواهد شد.

وزارت زراعت، آبیاری و مالداري میتواند از سکتور خصوصی نیز جهت تطبیق پالیسی ملی انکشاف مالداري و صحت حیواني استفاده نماید. جهت ادامهٔ مسیر انکشاف و بهبود سکتور مالداري، تمام جوانب ذیدخل به شمول تمویل کننده گان، سازمان‌های دولتي و غیر دولتي، پوهنتون‌ها، نهاد‌های آموزشی و تولید کننده گان محصولات حیواني، هر یک به نوبهٔ خود در این راستا نقش حیاتي را ایفا خواهند نمود. در این مأموریت در قدم نخست دولت نقش رهبری کننده را بدوش خواهد داشت، این در حالیست که توقع می‌رود تا در آینده سکتور خصوصی توانا شده و نقش رهبری را به عهده خواهد گرفت و دولت منعیث تسهیل کنندهٔ انکشاف مالداري زمینه رشد را مساعد ساخته و نقش نظارتی خویش را حفظ نماید.

در نهایت وزارت زراعت، آبیاری و مالداري افغانستان مصمم است که با طرح، اجراء و تطبیق درست این پالیسی، یک تغییر کلی و قابل ملاحظهٔ را در زمینهٔ خودکفایی کشور از دید محصولات حیواني، تأمین مصنویت غذایی و افزایش زمینه‌های اشتغال و رشد صادرات محصولات حیواني، رونما سازد.

۱.۲- پس منظر

این یک واقعیت مبرهن است که مالداري جز لاینفک اقتصاد زراعتی افغانستان بوده و منبع مهم معیشت بیش از ۷۵٪ مردم روستایی افغانستان را تشکیل میدهد که در رشد اقتصاد ملی کشور سهم بارز را ایفا مینماید. این سکتور ظرفیت ایجاد زمینهٔ حصول درآمدهای متنوع را داشته و قابلیت آرا دارد تا زمینه اشتغال را برای تعداد بیشماري از مردان و زنان این سرزمین میسر سازد، که این امر به خودی خود میتواند گام ارزندهٔ باشد در راستای مبارزه با فقر و کاهش بیکاري در کشور. سهم سکتور مالداري در عواید ناخالص ملی (GDP) به اساس احصائیه موجود، در بین سالهای ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ (۳) درصد و در سال ۱۳۹۵ (۲.۹) درصد بوده است. کاهش درصدی سال ۱۳۹۵ بخاطر افزودی فیصدی تولیدات ناخالص سکتور‌های دیگر بوده است، نه کاهش در میزان تولیدات حیواني.

¹ تولیدات ناخالص ملی Gross Domestic Product

افغانستان در سالهای قبل از ۱۳۵۷ در وضعیت خوب مالداري بالخصوص در بخش گوسفند و بز قرار داشت که پشم، پوست قره قل، چرم، مصنوعات چرمی، پوستین و روده را به کشور های مختلف جهان صادر مینمود. به همین ترتیب در این سالها افغانستان قادر به تولید سیزده نوع واکسین بود و خدمات کلینیکی بهتر به حیوانات ارائه میشد. اما در اثر خشکسالی ها، جنگ و نا امنی، کاهش شدید علفچرها و منابع آب آشامیدنی حیوانی، شیوع امراض مختلف ساری حیوانی و زونوزس و عدم دسترسی به خدمات کافی صحتی حیوانی و مالداري به شمول تشخیص، تداوی و وقایه، بخش مالداري خسارات هنگفت را متحمل گردیده است، طور مثال پرورش بز و گوسفند در سال ۱۳۸۲، ۵۵.۶ فیصد نسبت به سال ۱۳۵۷ کاهش یافته بود (گزارش سرشماری حیوانات ۱۳۸۲). بناءً انکشاف همه جانبه سکتور پرورش بز و گوسفند و رفع سایر محدودیت ها و مشکلات این بخش با روی دست گرفتن استراتژیهای مؤثر تحقق خواهد یافت. از سوی دیگر مالداري در کشور بیشتر بر اساس دانش و تجارب عنعنوی استوار است که این امر سبب کاهش حاصلدهی و کیفیت پائین محصولات این سکتور میگردد. بنابراین موجودیت یک پالیسی ملی ضرورت مبرم تلقی میگردد تا از انکشاف سریع سکتور مالداري، بلند رفتن کیفیت و کمیت محصولات صحتی حیوانی، ایجاد فرصت های کاری در سر تاسر کشور به ویژه در مناطق روستایی و بالاخره از کاهش فقر اطمینان حاصل گردد.

۲.۲- منظور وضع

استراتژی انکشاف ملی افغانستان (ANDS) وضع شده سال ۱۳۸۷ و مبتنی بر آن چارچوب ملی انکشاف زراعت (NADF^۲) تدوین شده سال ۱۳۸۸ و همچنان برنامه های اول و دوم دارای اولویت ملی (NPP1&NPP2^۳) تهیه شده سال ۱۳۹۱، بر انکشاف و رشد پایدار سکتور زراعت کشور تأکید نموده و هدايات و راهنمایی های مفید در این زمینه داشته اند. همچنان بتأسی از حکم ماده چهاردهم قانون اساسی افغانستان، دولت مکلف به طرح و تطبیق پروگرام های مؤثر در حدود توان مالی خویش به منظور انکشاف زراعت و مالداري، بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی و معیشتی دهقانان و مالداران گردیده است. بادر نظر داشت ازدیاد روز افزون نفوس کشور (نظربه پیشبینی های موجود نفوس افغانستان به ۳۹.۵۷ میلیون تن تا سال ۲۰۲۵ خواهد رسید)، تقاضا به تولیدات مالداري افزایش قابل ملاحظه خواهد یافت. روی همین ملحوظ ایجاب مینماید که بر بنیاد اسناد فوق الذکر و نیازمندی های روز افزون کشور به محصولات مالداري، یک پالیسی جامع تحت عنوان پالیسی ملی انکشاف مالداري و صحت حیوانی تدوین و در این پالیسی موارد پیش بینی گردد که براساس آن حاصلدهی فی فرد حیوان به یک حد قابل بلند برده شده و نیز در نفوس حیوانات افزایش ملموس بوجود آید.

^۲ چارچوب ملی انکشاف زراعت National Agriculture Development Framework

^۳ National Priority Program one and National Priority Program two

علاوۀ در اثر سعی و تلاش وزارت زراعت، آبیاری و مالداری، متشبین سکتور خصوصی و نهاد های کمک کننده، یک سلسله پیشرفت های چشمگیر در سکتور مالداری بعمل آمده است به گونه مثال تولید، پروسس و بازاریابی لبنیات؛ تقویۀ صنعت مرغداری؛ احداث، تجهیز، تقویه و انکشاف مراکز صحت حیوانی در مرکز و ولایات؛ ایجاد، انکشاف و تقویۀ مراکز قرنطین صحت عامه و ترنری در بنادر و گمرکات هوائی و زمینی کشور؛ احیای لابراتوار های تشخیص امراض حیوانی و تولید واکسین های حیوانی؛ اعمار تعمیر کمپلکس های و ترنری و تعمیر کلینیک های حیوانی؛ و ایجاد کوپراتیف ها و اتحادیه ها در بخش های مختلف سکتور مالداری. با وجود این همه پیشرفت ها، شیوع بعضی امراض ساری و کمبود خدمات کافی صحت حیوانی در سراسر کشور، محدودیت ها در قسمت تهیه و دسترسی به جیره و مواد غذایی حیوانی، اصلاح نسل های داخلی با استفاده از نسل های خارجی دارای حاصلدهی خوب، تغییرات اقلیمی و عدم دسترسی به تکنالوژی جدید در مراحل مختلف تولید و پروسس محصولات حیوانی و انتقال امراض حیوانی بدون سرحد و همچنان نبود مراکز تحقیقاتی امراض حیوانی از جمله مسائل اند که به منظور انکشاف پایدار سکتور مالداری باید در یک پالیسی جامع و همه جانبه ملی مورد توجه جدی قرار گیرند. بناءً بادر نظر داشت هدایت مندرج در اسناد فوق الذکر، دلایل و عوامل بیان شده و بر اساس سفارشات جوانب ذیدخل، وزارت زراعت، آبیاری و مالداری به منظور بهبود و انکشاف پایدار سکتور مالداری، رشد اقتصاد جوامع روستایی، ایجاد زمینه های کاری، فقرزدایی و همکاری در تأمین مصئونیت غذایی، به طرح و تدوین پالیسی ملی انکشاف مالداری و صحت حیوانی مبادرت ورزیده است.

۳- چالش های عمده سکتور مالداری

سکتور مالداری کشور به چالش های عمده ذیل مواجه میباشد که غرض رشد و انکشاف بالقوه این سکتور ضرورت به توجه جدی دارد:

۱. کمبود خوراکه و علوفه: خوراکه یکی از اساسات تولید و حاصلدهی را در صنعت مالداری تشکیل میدهد، که در صورت کمبود آن بازدهی محصولات مالداری شدیداً متأثر میگردد. روی همین ملحوظ فاصله روز افزون که میان ضرورت به علوفه و خوراکه و دسترسی به آن بر اساس عوامل چون کاهش ساحات تحت پوشش علفچر به سبب تقلیل بارندگی و خشکسالی های متواتر، غصب ساحات علفچر در نقاط مختلف کشور توسط افراد و اشخاص زورمند، عدم موجودیت پلان مدیریتی برای استفاده پایدار و مؤثر از علفچرها و عدم موجودیت برنامه منظم احیای مجدد علفچرها، بوجود آمده، در کاهش حاصلدهی محصولات مالداری نقش اساسی ایفا نموده است. بناءً این یک امر الزامی است که غرض بهبود حاصلدهی پایدار برای

حیوانات علوفه و خوراکه با کیفیت به اندازه کافی بادر نظر داشت جینیتهک بالقوه هر حیوان، تهیه و در دسترس قرار گیرد.

۲. **پایین بودن سطح حاصلدهی و برنامه های ناکافی نسل گیری:** افغانستان با وجود داشتن تولیدات در عرصه های مختلف مالداري از لحاظ اوسط میزان حاصلدهي تولیدات سکتور مالداري، در مقایسه به اوسط میزان حاصلدهي تولیدات مالداري در جهان در سطح پائینتر قرار دارد. پوشش محدود و کمبود برنامه های اصلاح نسل، میزان پایین باروري، عدم موجودیت حیوانات اصلاح شده مذکر جهت نسلگیری طبیعی، مدیریت ضعیف در پرورش و نگهداری، کاهش حاصلدهي محصولات مالداري ناشي از میزان بالای شیوع امراض و مرگ و میر حیوانات و بالاخره عدم موجودیت زیربنایها و برنامه های کافی و منظم بازاریابی باعث شده که حاصلدهي تولیدات در سکتور مالداري شدیداًمتأثر گردد. بنابراین روی دست گرفتن برنامه های منظم بخاطر رفع نقایص فوق ضرورت مبرم تلقی میشود.

۳. **خدمات ناکافی صحت حیوانی:** شیوع انواع بیماری های ساری و میتابولیکی پیامد های ناگوار بر حاصلدهي محصولات مالداري، مسئولیت غذایی و صحت انسان از طریق شیوع امراض زئونوتیک، بجا میگذارد. مشکلات و چالش های عمده در عرصه صحت حیوانی عبارت اند از: نبود تسهیلات کافی زیربنایی و میکانیزم برای ردیابی، تشخیص، تداوی، و جلوگیری از افزایش بیماری در داخل کشور و در مناطق سرحدی، نبود سیستم مناسب قرنطین و خدمات جلوگیری از افزایش بیماری در داخل کشور و در مناطق سرحدی، کمبود امکانات برای تولید واکسین های ویروسی و باکتریائی، کمبود پرسونل فنی برای تولید واکسین ها، عدم دسترسی منظم به واکسینهای باکیفیت، عدم موجودیت لابراتوار های مجهز برای تطبیق مقررات حفظ الصحه حیوانی و نباتی (SPS⁴) و مسئولیت محصولات حیوانی در بنادر، گمرکات و مراکز ولایات.

۴. **پایین بودن سطح دانش تخنیکي:** تولید کنندگان محصولات مالداري در کشور اکثراً دهاقین و مالداران کوچک میباشدند که ظرفیت و توانایی محدود استفاده از تکنالوژی جدید را دارا میباشدند. عدم موجودیت یک میکانیزم مؤثر برای معرفی و ترویج تکنالوژی جدید در عرصه های مختلف مالداري مشکل را مضاعف ساخته است. توجه اندک به جلب سرمایه گذاری در بخش عرضه و معرفی تکنالوژی روز که اثرات مثبت در حاصلدهي تولیدات مالداري دارد، نیز یک چالش عمده در این خصوص میباشد.

⁴ Sanitary and Phytosanitary Standards

۵. کمبود زیر بناها و تسهیلات بازاریابی، پروسس و ارزش افزایی: در سکتور مالداری بالاتر کمبود زیر بناها و تسهیلات کافی بازاریابی و پروسس محصولات مالداری، تولید کنندگان ولی اکثراً نمیتوانند از ناحیه فروش محصولات مالداری عواید خوب بدست آورند. باوجود روی دست گرفتن یک سلسله ابتکارات در بخش لبنیات و مرغداری از طریق ایجاد کوپراتیف ها و اتحادیه های تولید و پروسس لبنیات و ایجاد کشتارگاه ها و پروسس محصولات مرغداری، اکثریت مطلق دهاقین و مالداران بنابر عدم پوشش کافی از دسترسی به این تسهیلات بدور مانده اند. بنأ تولید کنندگان ولی با فروش محصولات خویش به قیمت نازل و ضیاع یک مقدار محصولات حین و بعد از تولید، خساره مند میگردند.

۶. عدم موجودیت سیستم پاسخگویی حالات اضطراری: حالات غیر مترقبه و تغییرات اقلیمی سکتور مالداری را در برابر شیوع آفات و امراض و نوسانات دسترسی به خوراکه و علوفه، شدیداً آسیب پذیر میسازد. وقوع خشک سالی بر تولید علوفه در چراگاه ها که منبع اصلی خوراکه حیوانی را میسازد تأثیر بسزا دارد. در همچو حالات مالداران بنابر نبود یک سیستم مؤثر پاسخگویی دچار خسارات هنگفت اقتصادی میشوند. بنأ جهت جلوگیری از تلفات حیوانات و وارد شدن ضربه اقتصادی به مالداران و در کل به اقتصاد ملی، نیاز به ایجاد یک سیستم مؤثر پاسخگویی به حالات اضطراری محسوس میشود. این سیستم شامل ایجاد ذخایر استراتژیک غذا، واکسین و ادویه حیوانی میگردد.

۷. ناچیز بودن ظرفیت تخنیکي کارمندان سکتور مالداری: سکتور مالداری شامل بخش های متعدد میباشد که هر یک مستلزم تخصص و دانش مسلکی جداگانه میباشد. طی سالهای جنگ تعداد زیادی از متخصصین ترک وطن نموده و یا بنابر کبر سن توانایی کار را از دست داده اند. بنأ کمبود متخصصین در رشته های اختصاصی سکتور مالداری محسوس بوده و این امر عرضه خدمات و انکشاف این سکتور را جداً تحت تأثیر قرار داده است. برای غلبه بر این چالش طرح و تطبیق برنامه های انکشاف ظرفیت یک ضرورت اساسی دانسته میشود.

۸. کمبود تحقیقات و خدمات ترویجی: زیربنا های تحقیق سکتور مالداری از بدو امر انکشاف لازم نداشته است. علاوهً سال های جنگ زیر ساخت های محدود را که موجود بود نیز از بین برده است. در حال حاضر تمام فارم های تحقیقی و ترویجی سکتور مالداری از بین رفته و در حال تعطیل قرار دارد. نبود زیربنا های تحقیقی و ترویجی، شناخت و جستجوی راه های حل به مشکلات عدیده سکتور مالداری را با دشواری مواجه ساخته است. بنأ توجه به انکشاف این تسهیلات نیاز مبرم سکتور مالداری دانسته میشود.

۹. نبود پالیسی حمایت از محصولات داخلی: تولیدات داخلی محصولات مالداري با رقابت شديد محصولات مشابه کشور های خارجی که از حمایت و سببایدی دولت های متبوع شان برخوردار اند مواجه ميشنند. تولیدات داخلی محصولات مالداري افغانستان در شرايطی با این رقابت مواجه است که شیوع امراض و آفات حیوانی، نا منکشف بودن تسهیلات بازاریابی، مشکلات امنیتی، نوسانات دسترسی به خوراکه و سایر مشکلات، سبب بالا رفتن قیمت تمام شد محصولات داخلی میگردد. در چنین حالات اتخاذ تدابیر حمایتی برای محصولات داخلی در مقابل محصولات مشابه وارداتی برای بقا و انکشاف آنها اهمیت حیاتی دارد.

۴- دیدگاه، هدف و مقاصد

دیدگاه

افغانستان خود کفا از لحاظ محصولات صحي و با کیفیت حیوانی.

هدف

افزایش پایدار میزان حاصلدهی و تولیدات صحي و با کیفیت حیوانی با در نظر داشت حفظ محیط زیست و تنوع حیات، تأمین حفظ الصحه حیوانی و حصول اطمینان از ایجاد فرصتهای معیشتی برای دهاقین و مالداران.

مقاصد

مقاصد عمده پالیسی ملی انکشاف مالداري و صحت حیوانی عبارت اند از:

۱. رشد و انکشاف صنعت مالداري از طریق روش های پیشرفته تغذیه، اصلاح نسل و صحت حیوانی؛
۲. کاهش در میزان مصایبت و تلفات ناشی از امراض ساری حیوانی و زئونوزس؛
۳. کنترل بهتر کیفیت و مصوئیت محصولات حیوانی؛
۴. تقویه بخش های تشخیص و تحقیق امراض حیوانی، اپیدیمیولوژی، بررسی و ارزیابی، تولید واکسین، قرارداد تعهدات صحي و صحت عامه و ترنری و قرانطین؛
۵. ارتقای ظرفیت کارمندان سکتور مالداري و صحت حیوانی و بلند بردن سطح آگاهی مالداران؛
۶. مدیریت بهتر سکتور مالداري و خدمات تحقیقی و ترویجی؛
۷. تسهیل دسترسی مالداران به خدمات صحت حیوانی، قرضه، بازاریابی و صدور محصولات مالداري؛ و
۸. تنظیم فارم های مالداري و مراکز پروسس محصولات مالداري به اساس معیار های پذیرفته شده.

۵- شرح پالیسی

برای نیل به مقاصد، اهداف و دیدگاه، این پالیسی طی هشت پالیسی فرعی تنظیم شده است. در هر پالیسی فرعی، فعالیت های گنجانیده شده که انجام آنها منجر به تحقق اهداف و مقاصد این پالیسی شده و در نتیجه دیدگاه عمومی پالیسی انکشاف مالداری و صحت حیوانی بدست میاید. سکتور مالداری در کل دارای شش بخش یعنی پرورش گاو، پرورش بز و گوسفند، پرورش مرغ یا طیور، پرورش ماهی، پرورش زنبور عسل و پرورش کرم پيله بوده و صحت حیوانی منحیث یک موضوع عمده که دارای پالیسی های جدا گانه بوده بصورت مشترک شامل تمام این بخش ها میباشد. به همین ترتیب رفاه حیوانی یکی از موضوعات مهم دیگری میباشد که در این پالیسی بدان پرداخته شده است. رفاه حیوانی مورد عمده است که بعد از اصلاح نسل، بالای میزان حاصلدهی تولیدات حیوانات هم از لحاظ کیفی و هم از لحاظ کمی تأثیرات مستقیم دارد. در صورتیکه رفاه حیوانات طوریکه لازم است تأمین گردیده باشد، میزان حاصلدهی تولیدات حیوانی به حد اعظمی افزایش خواهد یافت، اما درصورت برعکس قضیه میزان حاصلدهی به حد اقل کاهش خواهد یافت. تحقیقات علمی تحقق پنج شرط را برای تأمین رفاه حیوانی ضروری دانسته است، که عبارت اند از: رفع گرسنگی و تشنگی، جلوگیری از ناراحتی، دوری از درد زخم و مریضی و ایجاد زمینه برای گشت و گذار مصئون و عاری از ترس و اضطراب. به همین ترتیب قانون صحت حیوانات خشکه که مربوط سازمان جهانی صحت حیوانی (OIE⁵) میباشد، رفاه حیوانی را در صحتمند بودن، راحت بودن، درست تغذیه نمودن و مصئون بودن حیوان بر شمرده است. بادر نظر داشت این موارد، تدابیر مؤثر به منظور تأمین رفاه حیوانات جهت انکشاف کمی و کیفی سکتور مالداری و حاصلدهی بهتر در این پالیسی تسجیل میگردد. پالیسی های فرعی به ترتیب هم ذیلاً پیش بینی شده اند که در مجموع پالیسی ملی انکشاف مالداری و صحت حیوانی را تشکیل میدهند:

۵.۱- رشد و انکشاف صنعت گاو پروری

یکی از بخش های عمده سکتور مالداری کشور را تربیه و پرورش گاو تشکیل میدهد. تربیه گاو تقریباً در تمام نقاط افغانستان مروج است و انواع گاوهای که در افغانستان پرورش میگردند عبارت اند از گاو وطنی، قندهاری، غزگاو بدخشانی، کنری و سیستانی و همچنان نژاد های خارجی جرسی، هولشتین، مومبلیارد، فلکفی و براون سویس میباشد. گاوهای قندهاری و سیستانی دارای جسامت بزرگ و کنری دارای جسامت کوچک میباشد. از گاوها در افغانستان به مقاصد گوشت، شیر، کار و انتقالات استفاده میگردد، علاوه بر این گاو دارای محصولات فرعی چون پوست، کود حیوانی و استخوان نیز میباشد که دارای ارزش اقتصادی میباشد. تعداد گاوهای کشور در طول سی سال

⁵ The World Organization for Animal Health (OIE) is an intergovernmental organization coordinating, supporting and promoting animal disease control.

اخیر نسبت عوامل مختلف چون جنگ و ناامنی های مستمر، کاهش ساحات علفچر و آب آشامیدنی صحی، از ۴ میلیون رأس به اساس احصائیة سال ۱۳۸۲ به ۳.۷ میلیون رأس کاهش یافته است (گزارش سرشماری حیوانات سال ۱۳۸۲). بنأ رشد همه جانبه سکتور مالداري مستلزم انكشاف كمی و کیفی بخش گاو پروری میباشد. برای نیل به این مقصد پالیسی های ذیل روی دست گرفته میشود.

۵. ۱. ۱- **اصلاح نسل گاوها:** میزان حاصلدهی و اوسط تولیدات فی فرد گاو افغانستان در مقایسه به گاوهای کشور های پیشرفته به مراتب کمتر میباشد. به منظور انكشاف سریع و پایدار سیستم گاو پروری، اصلاح نسل گاوها یک ضرورت مبرم تلقی میگردد. با اصلاح نسل گاوها ظرفیت بالقوه تولید و مقاومت حیوان در مقابل استرس و بیماری بالا میرود و همچنان طول عمر اقتصادی حیوان نیز افزایش میابد، که در نتیجه حاصلدهی مطلوب بدست میاید. فلهدذا برای نیل به این پالیسی یک برنامه ملی اصلاح نسل گاوها در سرتاسر کشور راه اندازی میگردد. در این برنامه نخست تحقیقات بالای نسلهای موجود محلی صورت میگیرد، تا آن نسلهای که ظرفیت بالقوه بهتر برای تولید شیر و گوشت را دارند و نیز با شرایط محیطی توافق کامل داشته و در مقابل شرایط ناگوار اقلیمی و شیوع امراض مقاومت بالا دارند، تشخیص، تثبیت و حفظ شده و در مرحله دوم نسل های محلی با نسل های بهتر و با کیفیت گاو های خارجی از طریق عملیة دورگه کردن (آمیختن چند نوع) با بکار بردن روش ها و تکنالوژی پیشرفته از طریق ابزار و فعالیتهای آتی اصلاح میگردند:

۵. ۱. ۱- **تهیه و تدارک نسل گاوهای اصلاح شده:** برای تهیه و تدارک نسل گاو های اصلاح شده اقدامات ذیل انجام میشود:

۱. افزایش سرمایه گذاری در عرصه تدارک نسلهای خارجی با حاصلدهی بیشتر از طریق واردن نمودن سپرم تصدیق شده و بقه گاوهای مؤلد؛
۲. ایجاد فارم های تحقیقاتی گاوها در مناطق مختلف کشور و استفاده از روش های دورگه سازی تدریجی (Upgrading) و سیستم ژنومیک (تحلیل و تجزیة ژنهای یک حیوان و تشخیص حیوان با اوصاف موروثی برتر تولیدی بدون انتظار طولانی چند ساله)؛
۳. دورگه سازی نسل گاوهای محلی با نسلهای اصلاح شده خارجی از طریق سیستم مرکزی هستوی نسلگیری (CNBS^۶) با درجه متفاوت تخلیط و با در نظر داشت شرایط محیطی، دسترسی به خوراکه و علوفه و مدیریت هر ساحه؛

^۶ Central Nucleus Breeding System (CBNS)

۴. تأمین روابط با مراکز علمی و تحقیقاتی داخلی و خارجی بخش مالداري به منظور تشريك دانش و استفاده از اندوخته ها و تجارب ایشان؛
۵. فراهم نمودن زمینه برای ایجاد شركت ها و كوپراتيฟ های تكثير و توزيع نسل های اصلاح شده گاو ها در ساحات كه ضرورت آن محسوس میگردد و تسهيل دسترسی به این خدمات در تمام نقاط كشور؛ و
۶. توليد و تكثير بچه گاوهای دارای اوصاف موروثی عالی.

۲.۱.۱- عرضه خدمات اصلاح نسل و ترویج روش های مؤثر گاوپروری: برای عرضه خدمات اصلاح نسل و ترویج روش های مؤثر گاوپروری اقدامات ذیل روی دست گرفته میشود:

۱. ایجاد و توسعه مراکز اصلاح نسل گاو ها به سطح ولسوالی ها، مخصوصاً در ساحات كه شرایط خوب پرورش گاو ها در آنجا وجود داشته باشد؛
۲. معرفی و گسترش برنامه الفاح مصنوعی گاوها؛
۳. تشويق مالداران بزرگ به نگهداری گاوهای محلی مطلوب، خاصاً در مناطق كه كمبود خوراك حیوانی موجود باشد و تدارك نرگاو های اصلاح شده نسلی محلی جهت باروری گاوها و ایجاد سیستم ثبت شجره هر گاو كه تحت این عملیه قرار میگيرد به منظور ردیابی فیصدی اصلاح نسل و تشخیص حاصلدهی؛
۴. معرفی و ترویج فیصدی مشخص نسلهای دورگه با درنظر داشت میزان حاصلدهی، مساعد بودن شرایط تغذیه، تناسب جسمی، توافق به شرایط اقلیمی و مقاومت در برابر امراض و اقتصادی بودن آن در زون های مختلفه؛ و
۵. ترویج روش گاوپروری تكثیفی و نیمه تكثیفی به منظور بهبود حاصلدهی و افزایش تولیدات.

۲.۱- تأمین رفاه گاوها: رفاه گاوها بعد از عامل اصلاح نسل، بالای میزان حاصلدهی تولیدات گاوها هم از لحاظ کیفی و هم از لحاظ کمی تأثیرات مستقیم دارد. در صورتیکه رفاه گاو ها طوریکه لازم است تأمین گردیده باشد، میزان حاصلدهی تولیدات آنها به حد اعظمی افزایش خواهد یافت، بنأ تدابیر مؤثر به منظور تأمین رفاه گاوها جهت انكشاف کمی و کیفی این بخش و حاصلدهی بهتر به وسیله ابزار و فعالیت های ذیل اتخاذ میگردد.

۲.۱-۱- تأمین دسترسی به تغذیه مناسب: هدف از تغذیه گاو ها رسانیدن آنها به نقطه اوج تولیدات، حفظ و تداوم حاصلدهی بالا و حفظ سلامت حیوان میباشد. تغذیه درست گاوها بعد از اصلاح نسل دومین عامل مهم تأثیر

گذار بالای حاصلدهی و بلند رفتن تولیدات گاوپرووری میباشد. بناءً برای رسیدن به این هدف اقدامات ذیل به منصهٔ اجراء گذاشته میشود:

۱. دادن اولویت به احیاء و احداث علفچرها و تأمین دسترسی به آب تازه، در فعالیت ها و برنامه های وزارت زراعت، آبیاری و مالداري و تدوین پلان های کوتاه و دراز مدت برای این بخش؛

۲. ایجاد قطعات نمایشی کشت علوفه جات به سطح زونها به منظور تشخیص واریتی های باکیفیت و مرغوب و موافق باشرایط اقلیمی زون های مربوطه؛

۳. توزیع تخم علوفه های باکیفیت و کود کیمیاوی به قیمت نازل به دهاقین مالدار، مالکین فارمها و سایر متقاضیان و تفهیم روش کشت و برداشت آن به منظور افزایش علوفهٔ باکیفیت و تسهیل دسترسی به آن در سایر نقاط کشور؛

۴. مساعد ساختن زمینه برای تأسیس شرکت ها، کوپراتیفها و گروههای تولید علوفه و خوراکهٔ متراکم جهت ازدیاد علوفه و خوراکه و ایجاد فرصت های اشتغال در محلات از طریق حمایت های تخنیکی، مالی و مشورتی؛

۵. تهیه و بدسترس قرار دادن ماشین آلات به منظور تولید بیده، سیلیج و خوراکهٔ متراکم به مالداران بزرگ و فارمداران جهت تغذیهٔ حیوانات در فصل زمستان؛

۶. تهیهٔ رهنمود تولید علوفه و خوراکه متراکم و نحوهٔ غنی سازی کاه گندم و تولید خشت مولاس و به دسترس قرار دادن آن به مالداران، دهاقین و فارمداران در سراسر کشور، بطور مجانی؛

۷. ایجاد لابراتوار تجزیه و تحلیل علوفه و خوراکه متراکم جهت تثبیت و تأیید کیفیت علوفه و خوراکه به سطح زونهای کشور؛

۸. تسهیل دسترسی متقاضیان به قرضه غرض حل مشکلات مالی مربوط خوراکه و علوفه و ماشین آلات مربوطه؛ و

۹. معرفی خوراکه های متوازن غرض کاهش گازهای مضره که باعث متضرر شدن محیط زیست میشود.

۱.۵. ۲- تأمین صحت گاو ها: در بلند بردن سطح تولیدات و حاصلدهی گاوها، بعد از عوامل ارثی و تغذیهٔ درست و کافی، صحت حیوان و آسایش آن از اهمیت خاص برخوردار میباشد. بنابراین به منظور رسانیدن حاصلدهی گاوها به حد اعظمی و تضمین کیفیت آن، بهبود صحت و تأمین آسایش گاوها ضرورت مبرم تلقی میگردد. برای نیل به این مأمول اقدامات ذیل روی دست گرفته میشود:

۱. عرضهٔ خدمات موثر صحت حیوانی به شمول تشخیص، تحقیق، وقایه، کنترل و امحای امراض حیوانی بشمول زئونوزس درسراسر کشور، بالوسیلهٔ اشخاص، اتحادیه ها، انجمنها و شرکت های خصوصی بخش صحت حیوانی در روشنایی احکام اسناد تقنینی مربوطه؛

۲. ایجاد و توسعه مراکز تحقیق و تشخیص امراض حیوانی بشمول زونوزس به سطح مراکز ولایات، زونها، گمرکات و بنادر زمینی و هوایی کشور؛
۳. تطبیق و نظارت از اجرای درست طرزالعمل های سازمان جهانی صحت حیوانی (OIE) در رابطه به کنترل و امحای امراض حیوانی و زونوزس و تامین مصئونیت محصولات حیوانی و حیوانات زنده صادراتی و وارداتی؛
۴. تطبیق مقررات و طرزالعمل های کودکس المینتاریوس پیرامون مصئونیت مواد غذایی؛
۵. ارایه تسهیلات لازم در عرصه تولید و توزیع ادویه و واکسین های حیوانی؛
۶. ایجاد و انکشاف لابراتوارهای مجهز کنترل کیفیت ادویه و واکسین های حیوانی در مرکز و گمرکات سرحدی؛
۷. ایجاد تسهیلات برای تطبیق مقررات حفظ الصحه حیوانی (SPS) در بنادر سرحدی و مراکز تولید، ذخیره و پروسس محصولات حیوانی؛
۸. ایجاد زمینه برای تطبیق طرزالعمل نقطه حساس کنترل و تحلیل خطر (HACCP)^۷ در مراکز تولید، پروسس و ذخیره سازی محصولات حیوانی؛
۹. تعیین محلات مشخص خرید و فروش حیوانات و احداث مسلخهای مجهز در مراکز ولایات و ولسوالی ها غرض جلوگیری از شیوع امراض و حفاظت محیط زیست در هماهنگی با ادارات ذیربط؛ و
۱۰. آموزش مالداران و دهاقین در مورد گزارشدهی بموقع از شیوع امراض ساری به مسئولین مربوط و ایجاد میکانیزم گزارش دهی و همچنان تأمین هماهنگی با وزارت صحت عامه در خصوص جلوگیری از شیوع امراض زونوزس.

۵.۲- رشد و انکشاف صنعت بز و گوسفند پروری

پرورش بز و گوسفند بخش مهم سکتور مالداري و قسمت عمده منابع گوشت و لبنیات کشور را تشکیل میدهد. بر اساس احصائیه سال ۱۳۸۲ در افغانستان تعداد گوسفند ۸.۸ ملیون و تعداد بز ۷ ملیون رأس تخمین شده بود. این در حالیست که افغانستان در حوالی سالهای ۱۳۴۹ رونق خوبی در بخش صنعت مالداري بالخصوص در بخش گوسفند و بز داشت که پشم، پوست قره قل، چرم، مصنوعات چرمی، پوستین و روده را به کشور های مختلف جهان صادر مینمود، اما در اثر جنگ و نا امنی های اخیر، کاهش شدید علفچرها و منابع آب آشامیدنی حیوانی، شیوع انواع امراض مختلف ساری و میتابولیکی و عدم دسترسی به خدمات کافی صحتی حیوانی به شمول تشخیص، تداوی و وقایه، بخش مالداري خسارات زیادی را متحمل گردیده است، طور مثال در سال ۱۳۸۲ پرورش بز و گوسفند ۵۵.۵٪

⁷ Hazard analysis and critical control points (HACCP)

نسبت به سال ۱۳۵۷ کاهش یافته بود. از اینرو انکشاف همه جانبه سکتور پرورش بز و گوسفند و رفع سایر محدودیت ها و مشکلات این بخش با روی دست گرفتن پالیسی های مؤثر قرار آتی، تحقق میابد.

۱.۲.۵- پرورش بز و گوسفند: به منظور رشد سریع و پایدار صنعت پرورش بز و گوسفند به مثابه یکی از منابع معیشت جوامع محلی، تأمین مصئونیت غذایی و یکی از عوامل مهم انکشاف سکتور اقتصادی کشور، فعالیت های ذیل در عرصه های اصلاح نسل، تأمین خوراکه-علوفه و آب آشامیدنی و تأمین صحت و رفاه حیوانات، روی دست گرفته میشود:

۱. احیای مجدد فارم های نسلگیری گوسفند قره قل در ولایات شمال افغانستان جهت پرورش و تکثیر قچ های نسلی و توزیع آن به قیمت نازل به گوسفنداران و همچنان تشویق سکتور خصوصی غرض احداث همچو فارم ها در سایر نقاط کشور؛
۲. توريد نسل های عالی بز و گوسفند مؤلد شیر، گوشت، پشم، کشمیره و پوست غرض انجام تحقیقات و اصلاح نسل در فارم های تحقیقاتی، از طریق کراس بریدنگ (نسل گیری تخلیطی) با نسل های محلی موافق با شرایط اقلیمی با فیصدی متفاوت اشتراک نسل با درنظرداشت شرایط اقلیمی هر زون و میزان حاصلدهی بالا و توزیع آن به متقاضیان به قیمت نازل؛
۳. ترویج سیستمهای نوین پرورش بز و گوسفند به منظور افزایش حاصلدهی و تولید محصولات باکیفیت عالی، در مناطق و ساحات مساعد؛
۴. راه اندازی برنامه های منظم جهت عرضه خدمات بهتر و قایوی، جلوگیری و کنترل از شیوع امراض عمده بز و گوسفند، به شمول امراض ساری حیوانی بدون سرحد؛
۵. ایجاد میکانیزم مؤثر و کارا به منظور حل و فصل سریع و عادلانه دعاوی و منازعات ناشی از علفچرها بخاطر دسترسی مطمئن و پایدار به منابع علوفه و خوراکه؛
۶. تهیه و ترتیب پلان های قبلی بخاطر مبارزه با حالات عاجل و ناگوار اقلیمی و کاهش تأثیرات سوء آن بالای مالداري؛ و
۷. تدوین برنامه آموزشی پیرامون معرفی و ترویج روش نوین پرورش و نگهداری بز و گوسفند برای کوچی ها، دهاقین مالدار و مالداران از طریق برنامه های آموزشی ساحوی و مکاتب ساحوی دهاقین (FFS^۸) و همچنان آموزش تهیه محل نگهداری و روش تغذیه درست حیوانات در زمستان و مدیریت آن.

^۸Farmer Field School

۳-۵. رشد و انکشاف پایدار صنعت مرغداری

در افغانستان از سالیان متمادی به این سو مرغها اکثراً به اساس سیستم پرورش و نگهداری عنعنوی و نیمه تجارتي از طرف خانواده های فقیر روستایی جهت تأمین مصونیت غذایی و بدست آوردن منفعت مالی نگهداری میشوند. پرورش مرغ در این کشور بنابر عوامل چون شیوع انواع بیماری های ساری مانند نیوکاستل، عدم موجودیت یک میکائیزم منظم عرضه خدمات صحي، عدم دسترسی به نسل های اصلاح شده، موجودیت روش های کهنه و غیر حرفه یی پرورش، عدم دسترسی به منابع مالی کافی به منظور تهیه سالون های مجهز و میکائیزه ساختن پرورش و تهیه جیره و عدم دسترسی به خدمات آموزشی و ترویجی به مشکلات و چالش های چشم گیر دست و گریبان بوده است. با آنهم بر اساس احصائیه سال ۱۳۸۲ در افغانستان طور تخمینی ۱۲.۲ میلیون قطعه مرغ وجود داشت. این در حالیست که در این اواخر یک سلسله فعالیت های خوب توسط متشبهین خصوصی در عرصه مرغداری و ترویج سیستم مرغ پروری تجارتي صورت گرفته، اما با تأسف که بنابر معازیر متعدد احصائیه جدید فعلاً در دسترس قرار ندارد. آنچه که روشن است این است که تولیدات کنونی محصولات مرغ به هیچ وجه جوابگوی نیاز و تقاضای نفوس کشور نبوده و همه ساله هزارها تن از این محصولات از کشورهای مختلف به افغانستان وارد میگردد و مقدار هنگفت پول به خارج از کشور از این بابت انتقال میگردد. بنابراین به منظور مرفوع ساختن نیازمندی های کشور به محصولات با کیفیت مرغ، فراهم نمودن زمینه های کاری و ایجاد منبع عایداتی به جوامع روستایی بالخصوص زنان، کاهش واردات محصولات بی کیفیت و کم کیفیت مرغ و بالاخره رسیدن به خود کفایی در این عرصه، پالیسی های مشخص ذیل به منصفه اجراء در میاید.

۳.۵-۱. تهیه و تولید چوپه مرغ گوشتی و تخمی باحاصلدهی بیشتر: اولین عامل که در رشد محصولات مرغ پروری تاثیر بسزای دارد نسل مرغ میباشد. از اینرو حمایت های لازم در قسمت تهیه و بدسترس قرار دادن نسل های اصلاح شده به متقاضیان از طریق ابزار و فعالیت های ذیل، صورت میگیرد.

۳.۵-۱.۱. انتخاب و توزیع نژاد های اصلاح شده: از اینکه در کشور تالخال زمینه تولید پایه های مادری نسل های باحاصلدهی بالا مساعد نگردیده است، بناً لازم است تا نژاد های خوب مرغ های گوشتی، تخمی، زینتی و دو مقصده از کشور های خارجی به منظور انجام تحقیقات و تأیید استفاده آن در کشور، توزیع گردد، که برای نیل به این هدف اقدامات ذیل انجام میشود:

۱. ایجاد فارم های تحقیقاتی و راه اندازی بررسی ها و آزمایشات لازم و ضروری در قسمت تشخیص نسل های اصلاح شده سازگار باشرایط اقلیمی و شرایط پرورش در کشور؛

۲. تهیه و تدارک تکنالوژی و سامان آلات پیشرفته مورد نیاز برای پروسه تحقیقات و تکثیر نسلهای اصلاح شده؛ و

۳. توريد نسلهای اصلاح و تائيد شده، از مراجع معتبر و تکثير آن در فارم های دولتی و خصوصی.

۵. ۳. ۱- ۲- **ترويج و توزيع نسل های اصلاح و تائيد شده:** بعد از اینکه انواع مرغهای گوشتی، تخمی، دو مقصده و زینتی اصلاح و تائيد گردید و در کشور تکثیر شد، جهت تسهیل دسترسی به آنها اقدامات آتی صورت میگیرد.

۱. توزيع نسلهای تائيد شده با در نظر داشت وضعیت مالی متقاضی با سب سایدی و یا بدون سبایدی؛
۲. ارایه تسهیلات لازم در عرصه تشخیص و توريد نسلهای اصلاح شده به سکتور خصوصی؛ و
۳. فراهم ساختن تسهیلات لازم به منظور اخذ قرضه و دسترسی به تکنالوژی مربوط به تکثیر نسلهای اصلاح شده.

۵. ۳. ۲- **تأمین خوراکه باکیفیت:** در بخش پرورش مرغ نیز مانند سایر بخشهای مالداری، تغذیه و خوراکه نقش کلیدی را بعد از نسل در حاصلدهی و تولید بازی مینماید. بنابراین فعالیت های لازمه ذیل در عرصه تولید خوراکه و جیره و تسهیل دسترسی به ماشینری و سامان آلات تولید و پروسس خوراکه به منظور پائین آوردن قیمت تمام شد محصولات مرغ پروری و حمایت تولیدات داخلی در مقابل واردات، روی دست گرفته میشود.

۵. ۳. ۱- **تشويق توليدات داخلی:** هرگاه تولید خوراکه باکیفیت و کمیت لازم در داخل کشور صورت گیرد، در آن حالت متشبهین سکتور مرغ پروری با آسانی و به قیمت مناسب خواهند توانست جیره مورد ضرورت خویش را از بازار های داخلی بدست آورند، که این امر مستقیماً بالای قیمت تمام شد محصول تاثیر مثبت گذاشته و سبب میشود تا با واردات مشابه توان رقابت داشته باشد، بنابراین برای رسیدن به این پالیسی اقدامات آتی صورت میگیرد:

۱. ایجاد و تقویت سیستم مشارکت عامه و خصوصی در عرصه تولید خوراکه و جیره و احداث فابریکات مجهز با ظرفیت تولیدی بیشتر و بهتر؛

۲. حمایت از ایجاد فابریکات تولید خوراکه توسط سکتور خصوصی از طریق ارایه مشوق ها چون توزیع زمین، تسهیل دسترسی به قرضه، تهیه برق، در صورت امکان کاهش در مالیه مواد خام خوراکه متوازن و ارایه مشوره های تخنیکی در سراسر کشور؛

۳. فعال ساختن بخش تحلیل و تجزیه خوراکه و جیره مرغداری در لابراتوارهای تحلیل و تجزیه خوراکه مالداری به سطح زونها؛ و

۴. تشويق و ترغيب سکتور عامه و خصوصی جهت خریداری مواد خوراکی طیور از تولیدات داخلی.

۵. ۲. ۲- محدود ساختن توريد خوراکه و جيره مرغ: بعد از تطبيق فعاليت هاي شماره (۵. ۳. ۱) اين پاليسي، رسيدن ميزان توليدات داخلي به حد لازم، عرضه مقدار کافي خوراکه و جيره باکيفيت توليد داخلي به قيمت مناسب به بازار هاي کشور، بر واردات اين بخش به منظور حمايت توليدات داخلي، ماليه و محصول بيشتر وضع ميگردد.

۵. ۳- تقويت مدیریت پرورش طیور: مدیریت درست پرورش مرغ در توليد پايدار و حاصلدهي بيشتر، از ارزش فوق العاده مهم برخوردار است. روی اين ملحوظ براي ترويج مدیریت نگهداری و پرورش مدرن و تقويت روش مرغ پروري عنعنوی (خانگی) فعاليت هاي ذيل عملي ميگردد.

۵. ۳. ۱- ترويج روش جديد پرورش طیور: بلند بردن سطح حاصلدهي و توليدات مرغداري به نقطه اوج آن بدون استفاده از روش هاي مدرن و پذيرفته شده به سطح جهاني ناممكن ميباشد. از اينرو اقدامات ذيل جهت نيل به اين هدف صورت ميگيرد:

۱. تهيه راهنمود ايجاد و تأسيس فارمهاي معياري پرورش مرغهاي گوشتي و تخمي و قراردادن آن به دسترس متقاضيان؛

۲. تهيه راهنمود تغذيه درست مرغهاي گوشتي و تخمي و قراردادن آن به دسترس تمايلي فارمداران کشور؛
و

۳. راه اندازي برنامه هاي آگاهي عامه در خصوص روش هاي جديد پرورش مرغ.

۵. ۳. ۲- تقويت سیستم پرورش عنعنوی (خانگی) طیور: براي رشد همه جانبه سکتور مرغ پروري در کشور در جنب ترويج سیستم مدرن، تقويت سیستم خانگی پرورش مرغها نيز لازم است، چون در تأمين مصئونيت غذايي جوامع محلي و ازياد عوايد آنها نقش مهمي رايفا مينمايد. براي نيل به اين هدف اقدامات ذيل صورت ميگيرد.

۱. توزيع نسلهاي خوب مرغهاي تخمي اصلاح شده و محلي به قيمت مناسب به مردم روستا نشين، مخصوصاً براي خانمهاي بي بضاعت؛

۲. راه اندازي برنامه هاي آموزشي، توسط کارمندان مربوطه پيرامون پرورش مرغهاي خانگي براي مرغداران؛

۳. آموزش مدیریت تغذيه و روش تهيه خوراکه متوازن به مرغداران با استفاده از منابع موجود در دهات، به منظور استفاده پايدار و اقتصادي از منابع؛

۴. تأمين دسترسي آسان به واکسين و ادويه جات مورد نياز براي وقايع و تداوي مرغ ها؛ و
۵. ارتباط دادن مؤلدين کوچک مرغ و محصولات آن غرض بازرايي با اتحاده هاي مرغ داري.

۵. ۴- وقایه و کنترل امراض مرغها: مرغهای مریض و علیل نه تنها تولید و حاصلدهی کمتر دارند، بلکه استفاده از محصولات آنها نیز مصئون نبوده و بعضاً امراض خطرناک را به انسانها انتقال میدهند. بنابراین به منظور مصئونیت بیشتر این بخش و صحت و سلامت انسانها فعالیت های ذیل صورت میگیرد:

۱. تهیه معلومات همه جانبه پیرامون امراض عمده مرغها و قراردادن آن به دسترس فارمداران و سایر متقاضیان در تمامی مناطق افغانستان؛

۲. تهیه راهنمود های جامع تطبیق واکسین برای مرغهای گوشتی و تخمی و قراردادن آن به دسترس متشبثین بخش مرغ پروری از طرق ممکنه؛

۳. ایجاد میکانیزم گزارندهی منظم به مراجع زیربط در خصوص شیوع امراض ساری و اطلاع آن به تمامی متشبثین بخش مرغ پروری و نهاد های همکار و توصیه آنها در زمینه استفاده از میکانیزم وضع شده؛

۴. تهیه راهنمود تطبیق درست و به موقع ادویه به منظور کنترل بیماری و قراردادن آن به دسترس تمام دست اندرکاران این بخش؛ و

۵. طرح و تطبیق برنامه های کنترل بیماری های ساری و بدون سرحد بطور.

۵. ۴- رشد و انکشاف صنعت ماهی پروری

بر اساس تحقیقات و تجارب بدست آمده، ماهی پروری یکی از ساده ترین و اقتصادی ترین راههای تولید پروتین حیوانی است. افغانستان دارای آب فراوان و اراضی بهتر برای پرورش ماهی میباشد. تا حال در افغانستان به صنعت پرورش ماهی چندان توجه صورت نگرفته است، ازینرو این صنعت رشد خوبی که جواگوی نیازمندی جامعه باشد، نموده است. ماهیان بومی افغانستان که سرمایه ملی کشور محسوب میشوند نیز در طول سالهای جنگ در اثر روش های غیر قانونی شکار مانند شارتی برقی، مواد منفجره، مواد زهری، خشک نمودن منابع آب، استفاده از تورهای غیرمجاز و غیره، در اکثر نقاط کشور روبه انقراض و نابودی اند. بنابر این گامهای استوار در قسمت حفظ ماهیان بومی و ترویج روشهای ماهی پروری تجارتی در سرتاسر افغانستان، بالخصوص ساحات که به این منظور مساعد تر اند باید برداشته شده و نیز در عرصه تکثیر ماهیان بومی افغانستان تدابیر خاص عملی شود که برای نیل به این مقصد پالیسی های ذیل روی دست گرفته میشود.

۵. ۴- ۱- تهیه و تدارک انواع ماهیان با حاصلدهی بهتر: اصلاح نسل ماهیان نیز مانند سایر حیوانات یک امر حیاتی میباشد که در حاصلدهی اهمیت خاص دارد. در قدم نخست باید نسل های بهتر ماهیان بومی تشخیص، تثبیت و حفظ شوند. متعاقباً لازم است برای اصلاح نسل، ماهیان به کشور وارد گردند که برای ماهیان بومی خطر آفرین نبوده، با شرایط اقلیمی کشور تطابق داشته و دارای میراث بالای حاصلدهی درفی واحد سطح باشند.

تورید نسلهای خوب ماهیان از کشورهای خارجی به منظور انجام تحقیقات و استفاده از آن در داخل کشور و همچنان تکثیر نسل های محلی با کیفیت غرض توزیع یک ضرورت مبرم تلقی میگردد، که برای نیل به این پالیسی فعالیت های ذیل صورت میگیرد.

۱.۴-۱- **تورید نسلهای خارجی ماهیان نوع گوشتی و زینتی:** نسلهای که در کشورهای دیگر که اقلیم و شرایط محیطی مشابه با کشور ما دارند و نتایج خوب حاصلدهی و نیز مقاومت در برابر امراض داشته باشند، از مراجع معتبر تورید و در فارم های تحقیقاتی به منظور تأیید، تحت آزمایش قرار میگیرند. برای نیل به این هدف اقدامات ذیل عملی میگردد:

۱. احیای فارم های موجود و ایجاد فارم های تحقیقاتی جدید به سطح هر زون به منظور تسهیل فعالیت های تحقیقاتی، تکثیر نسل و دسترسی به چوپه ماهی در سرتاسر کشور؛
۲. تورید نسلهای ماهیان دارای حاصلدهی بیشتر از کشورهای مختلف جهان که نتایج مثبت داده اند، به منظور انجام تحقیقات و تأیید پرورش آن در کشور؛ و
۳. تورید انواع نسلهای ماهیان زینتی که قابلیت پرورش در کشور را داشته باشد.

۱.۴-۲- **تکثیر نسلهای بهتر ماهیان محلی:** نسلهای محلی ماهیان افغانستان منجمله نسل تروت نتیجه خوب در کشور داده است. این ماهیان با شرایط محیطی توافق داشته، دارای کیفیت بهتر بوده و بازار خوب دارند. تدابیر ضروری با راه اندازی اقدامات آتی به منظور تکثیر همچو نسلها در سرتاسر کشور اتخاذ میشود:

۱. احیای مجدد فارم های پرورش و تکثیر ماهی که قبلاً در مناطق مختلف کشور ایجاد گردیده و بنابر عوامل مختلف از فعالیت بازمانده اند و آغاز تکثیر ماهیان؛
۲. ایجاد فارم های جدید به منظور تکثیر نسلهای محلی در مناطق مختلف کشور غرض تسهیل توزیع چوپه ماهی به متقاضیان؛
۳. تقویم سیستم های تکثیر طبیعی ماهی؛
۴. تشویق متشبین سکتور خصوصی به منظور ایجاد فارمهای تکثیر نسلهای بهتر ماهیان محلی، با ارائه خدمات تخنیکی و مشورتی؛ و
۵. جلوگیری از شکار بی رویه و ظالمانه ماهیان و جلوگیری از شکار ماهی در فصل جفت گیری.

۵. ۴. ۲- آموزش و ترویج سیستم تجارتی پرورش ماهی: تأمین نیاز جامعه به گوشت باکیفیت ماهی بدون موجودیت فارم های مجهز در کشور امکان پذیر نمیباشد. فعالیت های منظم غرض تشویق مردم با راه اندازی برنامه های آموزشی و ترویجی به منظور ایجاد فارمهای تجارتی، ذیلاً عملی میگردد.

۵. ۴. ۱- تدویر برنامه های آموزش ماهی پروری: آموزش و دانش مسلکی اولین شرط موفقیت هر تشبث و حرفه را تشکیل میدهد. بدون معلومات کافی نمیتوان یک صنعت را طوریکه لازم است به نقطه اوج آن رسانیده و کامیاب نمود. روی این ملحوظ جهت ایجاد فارم های مجهز و کامیاب در بخش ماهی پروری اقدامات ذیل روی دست گرفته میشود:

۱. تهیه راهنمود جامع غرض تأسیس حوض فارم های ماهی پروری و قرارداد آن به دسترس متقاضیان؛
۲. تهیه راهنمود مدیریت فارم های ماهی پروری و قرارداد آن به دسترس متقاضیان؛ و
۳. راه اندازی برنامه های منظم آموزشی پرورش ماهی با استفاده از شیوه های مختلف ترویجی.

۵. ۴. ۲- ترویج سیستم تجارتی پرورش ماهی: ترویج نیز در رشد و انکشاف بخش ماهی پروری اهمیت خاص دارد. به این مفهوم که اگر همه شرایط پرورش ماهی در ساحه ویا ساحات کشور میسر باشد، اما برنامه های منظم ترویجی در این عرصه موجود نباشد، متشبین این سکتور به چالش مواجه شده و ممکن به اهداف خود نرسیده و فعالیت ثمر نداشته باشند. از همین جهت اقدامات ذیل در زمینه ترویج سیستم تجارتی پرورش ماهی صورت میگیرد:

۱. راه اندازی برنامه های آگاهی عامه از طریق رادیو، تلویزیون، مجلات، بروشور ها و غیره وسایل اطلاعات جمعی در سراسر کشور به منظور تفهیم فواید و مؤثریت ایجاد سیستم تجارتی پرورش ماهی؛
۲. تشویق و ترغیب روستانشینان و باشندگان محلی به ایجاد فارم های تجارتی کوچک و بزرگ پرورش ماهی توسط مأمورین بخش ترویج از طریق شورا های محلی و برنامه های آموزشی مالداران مکاتب ساحوی دهاقین؛
۳. همکاری با متقاضیان ایجاد فارمهای ماهی پروری در اعمار حوضهای فارم و سایر ملحقات ضروری آن از طریق مشوره تخنیکی و مسلکی در ساحه عملی؛
۴. همکاری همه جانبه به فارمداران در زمینه تهیه چوپه ماهی و اینکه چی نوع ماهی را باید در کدام زمان و از کجا بدست بیاورند؛ و
۵. تسهیل دسترسی به وسایل و سامان آلات مورد ضرورت فارم پرورش ماهی از طریق روشهای ممکنه.

۴.۵- تأمین خوراکه و کنترل امراض ماهیان: دسترسی به خوراکه باکیفیت و اقتصادی در پرورش ماهی یک امر مهم تلقی میگردد. بدون موجودیت یک سیستم تولید و توزیع پایدار مواد خوراکه مورد ضرورت پرورش ماهی، نمیتوان سیستم ماهی پروری موفق را ایجاد نمود. همچنان وقایه و کنترل امراض در پهلوی تغذیه درست و کافی، موضوع مهم دیگری است که به دقت و توجه جدی نیاز دارد که برای نیل به این پالیسی فعالیت های ذیل به منضمه اجراء قرار میگیرند:

۴.۳-۱- تسهیل دسترسی به خوراکه ماهی: تهیه و تدارک خوراکه مناسب به ماهیان یک امر حیاتی برای رشد این صنعت تلقی میشود که مستلزم ایجاد زمینه برای دسترسی به این مواد در نقاط مختلف کشور، بالخصوص جاهایکه صنعت پرورش تجارتی ماهیان در آن وجود دارد. اقدامات عمده ذیل برای دسترسی به این مأمول صورت میگیرد:

۱. تهیه رهنمود جامع تهیه غذای متراکم ماهیان و قراردادن آن به دسترس فارمداران ماهی؛
۲. آموزش فارمداران در زمینه تهیه و استفاده از غله جات و سایر محصولات فرعی زراعتی به مثابه غذا برای ماهیان؛

۳. تشویق شرکت ها و کوپرانیفها به تولید و توزیع مواد غذایی ماهیان؛ و
۴. تشویق و تفهیم فارمداران ماهی به پرورش مرغابی ها و گاو ها در پهلوی ماهی پروری جهت استفاد از مواد فاضله مرغابی و سرگین گاو منخیت مواد غذایی برای ماهیان.

۴.۳-۲- وقایه و کنترل امراض ماهی: وقایه و کنترل امراض یک عامل مهم در حاصلدهی و تولیدات دانسته میشود. وقتی میتوانیم حاصلدهی پرورش ماهی را به نقطه اوج برسانیم که در پهلوی سایر عوامل دیگر، امراض را وقایه و کنترل نمائیم، بنا اقدامات ذیل در این راستا صورت میگیرد:

۱. تهیه رهنمود کامل شناخت امراض ماهی، ادویه مربوط و نحوه تداوی و قراردادن آن به دسترس فارمداران؛

۲. ایجاد لابراتوار مجهز تشخیص و تحقیق امراض ماهیان در مرکز و واحد های کوچک آن در هر زون کشور؛

۳. تهیه رهنمود تعقیم و ضد عفونی سازی حوض فارم ماهی پروری و قراردادن آن به دسترس فارمداران؛

۴. آموزش فارمداران در خصوص معاینه مکرر ماهیان در مراحل رشد جهت منتفت شدن از موجودیت و عدم موجودیت پرازیت ها و سایر علایم بیماری و در صورت موجودیت مرض تداوی سریع و موثر؛

۵. تفهیم فارمداران پیرامون نحوه کنترل شکارچیان ماهی بالخصوص پرندگان ماهی خور، مار و غیره در فارم ماهی پروری؛

۶. به منظور جلوگیری از مرگ و میر ماهیان، آموزش فارمداران در مورد شیوه استفاده از سامان آلات و اسباب نشان دهنده کیفیت آب حوض، اکسیجن آب و نظارت از موجودیت یون های دو ویلانسه که دارای خاصیت سمی شدید میباشد؛ و

۷. آموزش فارمداران در زمینه روش های قرائطین ماهیان مریض و تداوی آنها جهت جلوگیری از انتشار مرض.

۵.۵- رشد و انکشاف صنعت زنبورداری

پرورش زنبورعسل در افغانستان از مدت زمان طولانی به اینسو مروج بوده و مردم از آن به حیث یک منبع خوب عایداتی، مواد غذایی مفید و خوشمزه و منحیت ادویه شفابخش استفاده مینمایند. در زمانهای سابق تریه و پرورش زنبور عسل به طرق و روش های ابتدایی و عنعنوی صورت میگرفت و حاصلدهی و تولید عسل از لحاظ کمی و کیفی در سطح پایینتر قرار داشت. اما رفته رفته در نتیجه استفاده از تکنالوژی و دانش نوین در این زمینه، حاصلدهی این بخش از سکتور مالداري به مراتب بیشتر گردیده که مفاد خوبی از این ناحیه به فارمداران میرسد. فلهمذا توجه به این سکتور نیز عاری از مفاد نخواهد بود و لازم است تا موانع و مشکلات که صد راه پیشرفت صنعت پرورش زنبور عسل در کشور میگردد، برداشته شده و میکائیزم های مؤثر برای رشد و انکشاف این صنعت روی دست گرفته شود. برای نیل به این مأمول پالیسی های ذیل جهت تولید و توزیع نسلهای بهتر با داشتن حاصلدهی بیشتر، تسهیل و تأمین زمینه تغذیه و کنترل و وقایه امراض زنبور عسل روی دست گرفته میشود.

۵.۵.۱- اصلاح نسل، تغذیه، ترویج و کنترل امراض: انکشاف و صنعت پرورش زنبور عسل منوط به توجه و

فعالیت های منسجم در عرصه های اصلاح نسل با توزیع ملکه ها از نسلهای اصلاح شده کشور های خارجی، حل مشکل دسترسی به تغذیه با کیفیت کافی، وقایه و کنترل امراض و بالاخره خدمات ترویجی میباشد، که این امر دهاقین و روستائیشان را که دارای فرصتهای پرورش زنبور عسل میباشد، وادار میسازد تا به این صنعت مفید مبادرت ورزند. فلهمذا به منظور دست یافتن به این پالیسی فعالیت های ذیل انجام میشود.

۱. توزیع ملکه های جوان و دارای صفات عالی چون تولید کننده عسل بیشتر، مقاوم بودن در مقابل امراض، توافق با شرایط دشوار زمستانی، آرام بودن و عدم تعایل به جدا کردن گروه؛

۲. تولید و تکثیر ملکه های بهتر در فارم های تحقیقاتی و تولیدی داخل کشور؛

۳. ایجاد یک واحد مجهز تحقیقات زنبور داری در لابراتوار ملی تحقیقات مالداري و احداث فارمهای تحقیقاتی و تولیدی ملکه در سراسر کشور به ویژه در ساحات که برای ایجاد فارمهای زنبور پروری مناسب اند؛
۴. تأسیس یک واحد لابراتوار مجهز تحلیل و تجزیه کیفیت عسل در مرکز و شعبات آن در زونهای مختلف کشور؛
۵. راه اندازی برنامه های منظم آموزشی پرورش زنبور عسل به زنان، دهاقین و سایر علاقمندان این صنعت؛
۶. ایجاد استیشن های قرانطین زنبور عسل به ویژه بالای خط فاصل (سرحدی) بین افغانستان و پاکستان و سایر کشور های همسایه به منظور کنترل امراض؛
۷. تهیه راهنمود شناخت امراض زنبور عسل و تداوی آن و قرارداد آن به دسترس زنبورداران؛
۸. تهیه راهنمود تغذیه زنبور عسل و قرارداد آن به دسترس زنبورداران؛
۹. تهیه لست انواع درختان و گل های که در تولید عسل باکیفیت حایز اهمیت اند و قرارداد آن در دسترس متقاضیان؛
۱۰. ایجاد میکانیزم منظم گزارشدهی امراض زنبور عسل و آرایه معلومات همه جانبه به فارمداران در این خصوص؛
۱۱. تهیه نقشه موقعیت های جغرافیایی مساعد برای پرورش زنبور عسل با در نظر داشت فصول مختلف سال؛
۱۲. تهیه راهنمود انتقال صندوقهای زنبور عسل و قرارداد آن به دسترس فارمداران؛
۱۳. تأمین ارتباطات با پوهنتونها و سایر نهادهای علمی - تحقیقاتی ذیربط جهت تشریک تجارب و دانش در زمینه پرورش زنبور عسل؛ و
۱۴. ایجاد هماهنگی در خصوص ارتقای ظرفیت محصلین فاکولته های وترنری و مالداري پوهنتون های کشور.

۵.۶- رشد و انکشاف صنعت پيله وری

تولید ابریشم در افغانستان از قرن ها به این سو مروج بوده و به مثابه یک شغل پر درآمد برای فامیل ها بالاخص زنان روستائی در ساحات تربیه این حشره تلقی میگردد. صنعت پيله وری معمولاً در حوزه غرب افغانستان رایج بوده و نیز در مرکز کشور این بخش مالداري به نحو از انحاء فعال است. صنعت پيله وری در افغانستان از همان آغاز تا الحال به شکل عنعنوی و ابتدایی وجود داشته و پیشرفت قابل توجه در این زمینه صورت نگرفته است. بنابراین رشد کمی و کیفی این بخش از مالداري ایجاب توجه و سرمایه گذاری را مینماید، تا این صنعت به یک حرفه مفید مبدل گردیده

و از این طریق زمینه کار و اشتغال به دهاقین و خاصاً به زنان در محلات و روستاها مساعد گردد. برای نیل به این مقصد پالیسی های ذیل روی دست گرفته میشوند.

۵. ۶-۱- **ترویج پیله وری و تأمین زمینه رشد و انکشاف آن:** انکشاف پیله وری منوط به یک سلسله فعالیت های منسجم سکتور دولتی و مؤسسات همکار میباشد. فلذا روی دست گرفتن یک سلسله فعالیتها جهت ترویج این صنعت از طریق توزیع کرم ابریشم و آموزش شیوه های پرورش آن در ساحات که مساعد این صنعت میباشد، لازم است که فعالیت های ذیل برای نیل به این پالیسی صورت بگیرد:

۱. راه اندازی برنامه های آموزشی برای کارمندان ذیربط به منظور بلند بردن سطح آگاهی مسلکی آنها در عرصه تولید و پرورس ابریشم، در هماهنگی با پوهنتونها، مراکز علمی و تحقیقاتی و سایر جوانب ذیدخل در مرکز و ولایات؛

۲. احیای مجدد و تجهیز معیاری لابراتوار فارم دولتی تولید ابریشم مرکز جهت کنترل امراض کرم ابریشم و همکاری در عرصه تولید و توزیع دوامدار تخم کرم ابریشم؛

۳. ایجاد فارم های جدید کرم ابریشم در سراسر کشور بالخصوص در ساحات مناسب برای پرورش این کرم؛ تهیه راهنمود جامع پرورش کرم ابریشم و قراردادن آن به دسترس فارمداران ابریشم و دهاقین که علاقمند این صنعت باشند؛

۵. توزیع نهال درخت توت در ساحات پرورش کرم ابریشم و تشویق مردم به غرس آن؛

۶. تکثیر و توزیع وراثتی (گونه های) درختان توت چپائی و چینائی؛

۷. تهیه راهنمود شناخت امراض کرم ابریشم و نحوه تداوی و وقایه آن و قرار دادن آن به دسترس دست اندرکاران این سکتور؛

۸. راه اندازی و توسعه برنامه های منظم آموزشی پرورش کرم ابریشم به زنان در روستاها؛

۹. راه اندازی برنامه های آگاهی عامه در خصوص مفیدیت پرورش کرم ابریشم از طرق مختلفه در محلات و روستاها؛ و

۱۰. تشویق و ترویج دستگاه های مدرن پرورس غوزه و تار ابریشم توسط سکتور خصوصی.

۷-۵- تقویه خدمات صحت حیوانی

صحت حیوانی یک رکن مهم انکشاف مالداری را تشکیل میدهد و از سالیان متممادی بدینسو این بخش دوشادوش سایر بخش های مالداری در تمام کشور به فعالیت های خویش ادامه میدهد. برای کاهش میزان

مصابت و تلفات ناشی از امراض ساری حیوانی و زونوزس، کنترل بهتر کیفیت و مصئونیت محصولات حیوانی و تقویه واحد های تشخیص و تحقیق امراض حیوانی، اپیدمیولوژی، بررسی و ارزیابی، تولید واکسین، قرارداد تعهدات صحتی و صحت عامه و ترنری و قرنطین، بخش صحت حیوانی فعالیت های مشخص ذیل را روی دست میگیرد که برای تمام بخش های سکتور مالدار ضروری میباشد:

۱. انکشاف روش های معیاری عملی لابراتوار (SOPs)^۹ و تطبیق طرز العمل های لابراتواری دولتی و سکتور

خصوصی؛

۲. انکشاف بخش های مختلفه لابراتوار مرکزی (توکسیکو لوژی، بیوشیمی، تحلیل و تجزیه ادویه و مواد

بیولوژیکی، امراض طیور، امراض ماهی، امراض زنبور عسل و کرم پيله)؛

۳. احداث و توسعه لابراتوار های تشخیص امراض حیوانی در تمام کشور و تقویه سیستم ارتباطی لابراتوار

مرکزی با لابراتوار های مأخذ (ریفرنس) بین المللی؛

۴. ارتقای ظرفیت پرسونل تخنیکی به سویه های ماستری و دوکتورا؛

۵. آماده ساختن شرایط برای تحقیقات امراض حیوانی؛

۶. توسعه و انکشاف شرایط بیوسیفی و بیوسکیوریتی از سطح دوم به سطح سوم؛

۷. ایجاد سیستم عرضه خدمات تشخیصیه در مقابل فیس؛

۸. تقویه سیستم ردیابی امراض ساری حیوانی و زونوزس و شناسایی عوامل امراض ساری حیوانی و

زونوزس در سراسر کشور؛

۹. طرح و تطبیق برنامه های کنترل امراض ساری حیوانی و زونوزس که در اولویت صحت حیوانی

قراردارند؛

۱۰. تقویه سیستم گزارشدهی امراض ساری و زونوزس؛

۱۱. تقویه ارتباطات با سازمانهای بین المللی و منطقوی جهت تشریک معلومات اپیدمیولوژیکی؛

۱۲. تقویه و ایجاد قرنطین بنادر سرحدی و میدان های هوایی؛

۱۳. کنترل و تفتیش حیوانات و محصولات حیوانی تولیدی، تورییدی، صادراتی و ترانزیتی، ادویه جات و

مواد بیولوژیکی تولیدی و تورییدی در بنادر سرحدی و گمرکات، نخاس ها، کشتار گاه ها، مارکیت های

فروش محصولات حیوانی، قصابی ها و ذخیره گاه های مرکز و ولایات و راجستر نمودن و صدور جوازنامه

به آنها؛

۱۴. تقویه همکاری ها در قسمت حفظ حیات وحش؛

⁹ Specific Operation Procedures

۱۵. ایجاد و انکشاف سیستم منظم بررسی و ارزیابی اجزای کلینیک های صحت حیوانی به سطح کشور؛
۱۶. ثبت و توزیع جواز فعالیت برای کارکنان کلینیک های صحت حیوانی؛

۱۷. توسعه قرارداد های صحتی با مسئولین کلینیک های صحت حیوانی سکتر خصوصی جهت اجرای برنامه های سرویالاس و کنترل بیماری ها؛

۱۸. تقویه و انکشاف تولید واکسین های حیوانی و رعایت اصول و راهنمود های مؤسسات معتبر بین المللی در مورد تولید واکسین های حیوانی؛

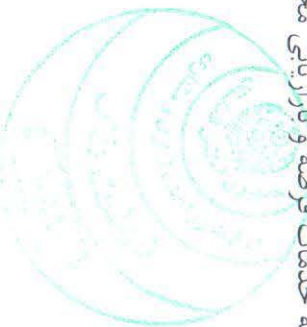
۱۹. ایجاد زمینه های مناسب برای استفاده از سترین های محلی برای تولید واکسین ها؛
۲۰. حمایه و همکاری فنی سکتر خصوصی در رابطه به تولید واکسین های حیوانی؛

۲۱. تهیه و انکشاف استندر های معیاری کنترل کیفیت در پروسه تولید واکسین ها؛ و
۲۲. اخذ تصدیقنامه از تولید با کیفیت واکسین های حیوانی از لابراتوار های معتبر و قبول شده جهان.

۸.۵- دسترسی مالداران به خدمات قرضه، بازاربانی محصولات مالداري و ارتقای ظرفیت کارمندان

دسترسى سهل و آسان دهاقین و مالداران به قرضه های کوچک، متوسط و بزرگ در رشد و انکشاف سکترهای فرعی شش گانه سکتر مالداري نقش حیاتی را ایفا مینماید. فلپذا دسترسی دهاقین و سایر فعالین عرصه مالداري به قرضه منحیث عامل مشترک در تمامی سکتر های شش گانه فرعی مالداري باید در اولویت کاری قرار داشته باشد. در این راستا لازم است تلاش همه جانبه صورت گیرد تا در هر نقطه کشور دهقان، مالدار و هر فعال این سکتر بتواند قرضه مورد نیاز خویش را بدست آورده و در حصه رشد و انکشاف فعالیت خویش از آن استفاده اعظمی نماید.

همچنان بخش دیگر که میان سکتر های شش گانه فرعی مالداري یک موضوع مشترک بوده و از اهمیت ویژه برخوردار است، همانا بازاربانی محصولات مالداري میباشد. اهمیت بازار یابی در این است که هرگاه فعالیت های پیشبینی شده در ساحات مختلفه طبق پلان عملی گردد بدون شک میزان تولید بالا رفته و منفعت بیشتر را در قبال خواهد داشت، ولی اگر بازار خوب در سطح ملی و بین المللی از قبل به منظور عرضه محصولات مشخص نشده باشد، دهقان، مالدار و یا هر فعال سکتر مالداري نخواهد توانست منفعت خوب بدست بیاورد. از اینرو برای عرضه و فروش هر محصول مالداري لازم است بازار های مشخص شناسایی، تثبیت و دریافت گردد. فلپذا برای نیل به این اهداف جهت تسهیل دسترسی مالداران به خدمات قرضه و بازاربانی محصولات مالداري، پالیسی های آتی روی دست گرفته میشود.

۵. ۱- دسترسی به خدمات قرضه: دسترسی به قرضه یک امر مهم برای رشد و انکشاف هر صنعت محسوب میشود. بدون دسترسی به منابع مالی و پولی نمیتوان حاصلدهی و تولید محصولات مالداري را به اوج آن رساند و منفعت خوب بدست آورد. بنأ غرض رسیدن به این پالیسی فعالیت های ذیل تعمیم میگردد.
۱. میسر ساختن دسترسی مالداران به قرضه های کوچک و متوسط در سراسر کشور با شرایط سهل و آسان؛
 ۲. ایجاد نهاد های مشخص غرض اعطای قرضه به متشبین سکتر مالداري به سطح کشور؛ و
 ۳. تشویق نهاد های غیر دولتی و مؤسسات در خصوص اعطای قرضه به مالداران در ولایات کشور.
۵. ۲- بازاریابی محصولات مالداري: موجودیت بازار به منظور عرضه محصولات، یک عامل نهایت مهم در راه انکشاف مالداري محسوب میگردد. هرگاه بتوانیم تولیدات خویش را در سکترهای ششگانه فرعی مالداري رشد و بهبود قابل ملاحظه ببخشیم، در نهایت امر جهت فروش محصولات به قیمت مناسب، نیاز به بازار دایمی خواهیم داشت. بنابراین به منظور دریافت بازار برای انواع محصولات مالداري فعالیت های مشخص پیش بینی میگردد:
۱. مساعد ساختن زمینه ایجاد کوپراتیفها و اتحادیه های تولیدی، مراکز جمع آوری و پروسس شیر در سراسر کشور برای فروش و بازاریابی لبنیات؛
 ۲. مهیا ساختن زمینه ملاقات ها میان تولید کنندگان و پروسس کنندگان محصولات مالداري از طریق تدویر ورکشاپها، نمایشگاه ها و سایر روش های ممکنه، تا تولید کنندگان بتوانند از این طریق به محصولات خویش مشتری قابل اعتماد دریافت نمایند؛
 ۳. دریافت معلومات از ظرفیت بالقوه تولیدات دهاقین و مالداران، پروسس کنندگان و مشتریان بالقوه و مساعد ساختن زمینه خرید و فروش محصولات مالداري؛
 ۴. ایجاد و افزایش مراکز فروش محصولات حیوانی؛
 ۵. ارسال سمپل های (نمونه های) محصولات مالداري به نمایشگاه های ملی و بین المللی به منظور دریافت بازار و مشتری و ایجاد هماهنگی های لازم در این زمینه؛
 ۶. هماهنگی لازم با ادارات چون وزارت تجارت و صنایع، اتاقهای تجارت و صنایع و سایر نهادهای ذیربط و تأمین ارتباطات مداوم با آنها غرض تشریک مساعی همه جانبه جهت دریافت بازارهای بین المللی برای محصولات مالداري؛
 ۷. اولویت دادن قرارداد های دولتی و مؤسسات به محصولات داخلی و موازی با بلند رفتن سطح تولیدات داخلی کاهش دادن توریدات؛ و
 ۸. بلند بردن سطح آگاهی عامه از طریق رسانه های جمعی در ارتباط به استفاده از محصولات و تولیدات حیوانی افغانستان.

۵. ۷. ۳- ارتقای ظرفیت کارمندان: نیل به اهداف این پالیسی در زمرهٔ سایر موارد نیاز به ظرفیت بلند کارمندان سکتور مالداري دارد. کارمندان دارای ظرفیت بلند نه تنها اینکه سرمایه ملی کشور محسوب میشوند، بلکه میتوانند از تکنالوژی ها و ماشین آلات جدید در امور روزمره استفاده و منجر به انکشاف همه جانبهٔ سکتور مالداري کشور گردند. به منظور ارتقای ظرفیت کارمندان سکتور مالداري و صحت حیواني، برنامه های منظم کوتاه مدت و دراز مدت روی دست گرفته میشود، که این برنامه ها شامل سیمینار ها، ورکشاپ ها، بورسیه های کوتاه مدت، ماستری، دکتورا و در نهایت تربیهٔ کادر های مسلکی در داخل و خارج از کشور در بخش های معین سکتور مالداري خواهد بود. همچنان لازم است تا برای محصلان سال اخیر و فارغان رشته های مالداري و وترنری پوهنتون ها و مؤسسات نیمه عالی زمینهٔ آموزش فعالیت های مسلکی و عملی در نهاد های مربوط سکتور مالداري مهیا گردد، تا بتوانند در آینده منحیت یک فرد مسلکی از دید نظری و عملی وارد سکتور مالداري گردیده و مصدر خدمت بهتر و مؤثر تر به جامعه گردند.

۶- تدابیر حقوقی و نهادی

۶-۱- چارچوب تطبیقی: به منظور روی دست گرفتن اقدامات لازم، اجرای به موقع فعالیتها و نیل به مقاصد و هدف پالیسی ملی انکشاف مالداري و صحت حیواني، پلان های استراتژیک پنج ساله برای هر یک از سکتور های فرعی مالداري مندرج این سند طرح و انکشاف داده میشود. این پلان های استراتژیک نحوهٔ تطبیق درست هر بخش این پالیسی را مشخص ساخته و راه رسیدن به اهداف و مقاصد و اجرای فعالیتها را هموار میسازد.

۲. تدابیر نهادی: به منظور حصول اطمینان از تطبیق همه جانبه پالیسی ملی انکشاف مالداری و صحت حیوانی و اجرای درست و به موقع فعالیت‌های پلان شده در این پالیسی، ایجاد نهاد های ذیل ضروری می باشد:

۱. **بورد ملی انکشاف مالداري و صحت حيواني؛**
۲. **بورد ملی انکشاف لبيات؛**
۳. **بورد ملی انکشاف مرغداري؛**
۴. **انجمن ملی مالداران (لبيات، مرغداري، زنبورداري، پيله وري و غيره)؛**
۵. **اتحاديه ملی و ترنرا؛**
۶. **بورد علمی و تخنيکی صحت حيواني؛ و**
۷. **کميته کنترل امراض زoonosis.**

وظایف و صلاحیت های نهاد های فوق الذکر در طرز العمل های مربوطه تنظیم میگردد و این نهاد ها میتوانند برای پیشبرد بهتر امور خود کمیته های فرعی را ایجاد نمایند.

۶. ۳- نقش جوانب ذیدخل: جوانب ذیدخل در راستای تطبیق این پالیسی دارای نقش های آتی میباشند:

۱. ریاست عمومی خدمات مالداري و صحت حیوانی مسئول تطبیق همه جانبه و هماهنگی فعالیتهای جوانب ذیدخل جهت تطبیق پالیسی ملی انکشاف مالداري و صحت حیوانی میباشد. سایر بخش های وزارت زراعت، آبیاری و مالداري در ساحات مربوطه خوش مطابق به این پالیسی مکلف به اجرای وظایف معین و همکاری های لازم میباشند؛

۲. وزارت تجارت و صنایع و اطلاق های تجارت و صنایع افغانستان در عرصه های توريد و تولید تکنالوژی مورد ضرورت روند تولید و پروسس محصولات مالداري، دریافت مارکیت و ارایه تسهیلات برای صدور محصولات مالداري به مارکیت های بین المللی نقش همکاران اساسی را به عهده دارند؛

۳. وزارت صحت عامه و شاروالی ها در کنترل و جلوگیری امراض زونوزس سهم عمده دارند؛

۴. نهادهای تمویل کننده و سایر مؤسسات ملی و بین المللی هر کدام در ساحه فعالیت خویش مکلف به ارایه تسهیلات و تامین ارتباط و هماهنگی با ریاست عمومی خدمات مالداري و صحت حیوانی میباشند؛

۵. مالداران، دهاقین مالدار و فارم داران بخشهای مختلف سکتور مالداري، اتحادیه ها و کوپرتیف ها در موارد فوق الذکر نقش اساسی به مثابه استفاده کننده را حایز اند؛ و

۶. تمام جوانب ذیدخل در این سکتور، که مطابق این پالیسی وظایف و مکلفیت های در راستای رسیدن به هدف و مقاصد این پالیسی دارند سعی بلیغ خویش را بخرچ دهند تا وجایب خویش را به وجه احسن انجام دهند.

۷- نظارت و ارزیابی

ریاست عمومی خدمات مالداري و صحت حیوانی مکلف به نظارت و ارزیابی تمام برنامه های این پالیسی بوده و سایر جوانب ذیدخل مکلف به همکاری های لازم در این زمینه میباشند. این ریاست با طرح پلان نظارت و ارزیابی، به شکل دوامدار از تطبیق برنامه های مربوط نظارت نموده و در فواصل زمانی معین، از جریان و انکشاف برنامه ها ارزیابی بعمل آورده و برای رفع نواقص و کاستی ها در روند برنامه ها پیشنهادات لازم را به مقامات مسئول ارائه مینماید.

۸- تعديلات

این پالیسی یک سند زنده و قابل تغییر بوده که ریاست عمومی خدمات مالداري و صحت حیوانی از طریق نظارت و ارزیابی برنامه های ناشی از تطبیق و اجرای فعالیتهای این پالیسی، میتواند عندالضرورت تغییرات و تعديلات موجه و لازمی را به مقام وزارت زراعت، آبیاری و مالداري پیشنهاد نماید.

۹- انفاذ

این پالیسی از تاریخ منظوری مقام وزارت زراعت، آبیاری و مالداري مرعی الاجراء میگردد.

تدقیق، ترتیب و تسوید:

احمدشاه "صافی"

آموزات تقنین و تحلیل پالیسی

تأیید:

سید مجدود "ریحان"

ریاست عمومی خدمات مالداري و صحت حیوانی

منظوری

نصیر احمد "درانی"

وزیر زراعت، آبیاری و مالداري

X